

VU Research Portal

Das elektronische Mahnverfahren [Bespreking van: B. Sujecki (2008) Das elektronische Mahnverfahren]

Zilinsky, M.

published in

Tijdschrift voor Civiele Rechtspleging
2010

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Zilinsky, M. (2010). Das elektronische Mahnverfahren [Bespreking van: B. Sujecki (2008) Das elektronische Mahnverfahren]. *Tijdschrift voor Civiele Rechtspleging*, (3), 77-79.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Das elektronische Mahnverfahren

Mr. M. Zilinsky *

Bespreking van Bartosz Sujecki, Das elektronische Mahnverfahren, Studien zum ausländischen und internationalen Privatrecht 206, Tübingen: Mohr Siebeck 2008

Het hier te bespreken boek betreft het proefschrift waarop Bartosz Sujecki op 15 februari 2008 aan de juridische faculteit van de Universiteit Utrecht promoveerde. In het boek staat centraal het 'Mahnverfahren', een (versnelde) procedure tot inning van geldvorderingen. De titel van het boek, Das elektronische Mahnverfahren, suggereert dat het boek in beginsel over een gecomputeriseerde procedure tot inning van geldvorderingen zou gaan. De inhoudsopgave van het boek leert echter dat het boek een veel bredere opzet heeft. In het navolgende zal ik een algemene beschouwing over de verschillende hoofdstukken van het boek geven.

Het boek begint met een algemeen hoofdstuk over de begrippen die aan de orde komen. Tevens wordt de probleemstelling van het proefschrift gegeven. Als uitgangspunt wordt genomen de vraag naar de noodzaak van de invoering van een bijzondere procedure tot inning van geldvorderingen in Nederland. De schrijver wijst erop dat een dergelijke procedure in het Nederlandse rechtssysteem heeft bestaan. De procedure werd vanwege te hoge griffiekosten te weinig in de praktijk gebruikt, hetgeen uiteindelijk ertoe heeft geleid dat de procedure per 31 december 1991 in Nederland is afgeschaft.¹ De schrijver stelt dat de praktijk wel gebaat is bij het bestaan van een betalingsbevelprocedure. Inmiddels is een dergelijke procedure bij de Verordening tot invoering van een Europese betalingsbevelprocedure ook in Nederland ingevoerd.² Terecht merkt de schrijver op dat deze procedure slechts voor grensoverschrijdende gevallen geldt. Een zuiver nationaal geval valt in beginsel niet onder het toepassingsbereik van deze verordening. Wil een in Amsterdam gevestigde schuldeiser op een eenvoudige wijze een betalingsbevel tegen een in Haarlem gevestigde schuldenaar bij de Nederlandse rechter verkrijgen, dan kan hij alleen de procedures gebruiken die hem door het Nederlandse procesrecht worden geboden. Daarentegen kan dezelfde schuldeiser wel op een eenvoudige wijze een betalingsbevel voor een geldvordering op een in België gevestigde schuldenaar op basis van de verordening verkrijgen.

Naast de vraag naar de noodzaak van de invoering van een betalingsbevelprocedure in Nederland en de vraag naar de

inrichting van een dergelijke procedure, besteedt de schrijver ook aandacht aan de vraag of bij deze procedure een rol is weggelegd voor het gebruik van de informatietechnologie. Hierbij kan worden gedacht aan het gecomputeriseerd indienen en verwerken van verzoeken tot verkrijging van een betalingsbevel en het door een computer verrichten van de toetsing van een dergelijk verzoek.

In hoofdstuk II staat het Nederlandse recht centraal. De schrijver focust in het bijzonder op de mogelijkheden van inning van niet-betwiste geldvorderingen in Nederland. Hierbij komen het incasso kort geding, de dagvaardings- en de verzoekschriftprocedure aan de orde. In het kort wordt ook de kantonrechterlijke procedure tot verkrijging van een rechterlijk bevel tot betaling besproken. De schrijver concludeert dat ondanks het ontbreken van een afzonderlijke incassoprocedure in het Nederlandse recht, een executoriale titel op basis van een niet-betwiste geldvordering op een snelle wijze kan worden verkregen. Aangezien een dergelijke vordering in Nederland in een contradictoire procedure geldend moet worden gemaakt, is een schuldeiser bij het inleiden daarvan aan de formele vereisten voor dagvaardingsprocedures gebonden. De schuldeiser moet in de meeste gevallen voor het starten van een dergelijke procedure een advocaat inschakelen, hetgeen extra kosten met zich brengt. Een tweede extra 'horde' die genomen moet worden, zijn de kosten van de betekening van dagvaarding. Deze kosten kunnen in de praktijk tot problemen leiden bij de inning van geldvorderingen van gering bedrag. Hierbij komt nog dat de schuldeiser een deel van de kosten van zijn advocaat zelf moet dragen. De verliezende partij wordt slechts op basis van het in Nederland geldende liquidatietarief in de kosten van de advocaat van de winnende partij veroordeeld.

Bij de behandeling van het Nederlandse procesrecht bespreekt de schrijver de verschillende rechtsmiddelen die een verweerder ten dienste staan. De schrijver is van mening dat een verweerder tegen een veroordelend vonnis naast het rechtsmiddel van hoger beroep in een contradictoire procedure dan wel verzet in een verstekprocedure ook het rechtsmiddel van heroverweging van art. 8 Uitzwett. EET-Verordening kan instellen.³ Deze bepaling is in het Nederlandse recht in verband met art. 19 EET-Verordening ingevoerd.⁴ Ingevolge deze bepaling kan een rechterlijke beslissing over een niet-betwiste schuldvordering in bepaalde situaties slechts met een Europese executoriale titel worden gewaarmerkt, indien de schuldenaar een

* Mr. M. Zilinsky is universitair docent internationaal privaatrecht aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Vrije Universiteit Amsterdam en rechter-plaatsvervanger in de Rechtbank Arnhem.

1. Wet van 31 januari 1991, Stb. 1991, 50.

2. Verordening (EG) nr. 1896/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 tot invoering van een Europese betalingsbevelprocedure, PbEU 2006, L 399/1 (hierna: EBB-Verordening).

3. Uitvoeringswet verordening Europese executoriale titel, Stb. 2005, 485.

4. Verordening (EG) nr. 805/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 tot invoering van een Europese executoriale titel voor niet-betwiste schuldvorderingen, PbEU 2004, L 143/15.

beroep kan doen op een heroverweging ten gronde van de gewaarmerkte beslissing.⁵ Volgens de schrijver geldt de regeling van heroverweging uit de Uitvoeringswet niet slechts voor de situaties die onder het toepassingsgebied van de genoemde verordening vallen. Mijns inziens is dit niet juist. De wetgever heeft door art. 8 van de Uitvoeringswet niet het gesloten stelsel van rechtsmiddelen in het Nederlandse recht willen doorbreken. Art. 8 is slechts ingevoerd met het oog op de EET-Verordening. Zonder een dergelijke regeling zou in de Nederlandse wet een waarmerking van een rechterlijke beslissing met een Europese executoriale titel in bepaalde situaties niet mogelijk zijn. Dit wordt in de totstandkomingsgeschiedenis van de Uitvoeringswet onderkend.⁶ Het is niet de bedoeling om door de regeling van heroverweging de algemene regeling van verzet in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering aan te passen.

Wat het gebruik van informatietechnologie bij de inning van geldvorderingen betreft, wijst de schrijver op het bestaan van het door de Raad voor de rechtspraak gelanceerde project 'Geldvordering online'. Dit project is gebaseerd op de in Engeland en Wales bestaande procedure 'Money Claim Online'. Het project 'Geldvordering online' is slechts een pilotproject geweest dat als gevolg van onvoorziene complexiteit bij de invoering daarvan voor onbepaalde tijd opgeschort blijkt te zijn.⁷

In de hoofdstukken III en IV komen het Duitse respectievelijk het Oostenrijkse 'Mahnverfahren' aan de orde. Ook al leiden beide procedures tot het verkrijgen van een uitvoerbaar betalingsbevel, zij zijn anders ingekleed. Zo is het Duitse 'Mahnverfahren' een voorbeeld van een zogenoemde 'twee stappen'-betalingsbevelprocedure. De schuldenaar kan in de loop van de procedure verweer voeren. Hij kan tevens een rechtsmiddel tegen het betalingsbevel instellen. Daarentegen heeft de schuldenaar in een Oostenrijks 'Mahnverfahren' slechts één keer de gelegenheid om zich tegen de vordering te verweren. De schuldenaar kan alleen een rechtsmiddel instellen tegen een uitgevaardigd betalingsbevel. Doet hij dit niet, dan verkrijgt het bevel 'Rechtskraft' (kracht van gewijsde) en is zodoende voor tenuitvoerlegging vatbaar. Terecht merkt de schrijver op dat een nadeel van het Duitse 'Mahnverfahren' is dat een processtuk twee keer aan de schuldenaar moet worden betekend. Dit heeft echter als voordeel dat de schuldenaar extra gelegenheid krijgt om zich te verdedigen. Het feit dat in een Oostenrijks 'Mahnverfahren' de schuldenaar slechts tegen het betalingsbevel kan ageren, betekent echter niet dat deze procedure niet aan art. 6 EVRM voldoet, zo blijkt uit het betoog van de schrijver. Het innen van geldvorderingen wordt op deze wijze wel efficiënter. De 'check and balances' worden gewaarborgd door de mogelijkheid van verweer na het gelasten van een betalingsbevel, maar voordat het bevel executoriale kracht verkrijgt.

Een ander belangrijk verschil tussen deze procedures is dat de Oostenrijkse procedure beperkt is tot geldvorderingen met een maximumbedrag van € 300.000. De Duitse procedure is onbeperkt.

Sujecki wijst erop dat in beide staten de mogelijkheid bestaat om een 'Mahnverfahren' elektronisch te starten, waarvan in de praktijk volgens de statistische gegevens van de schrijver veelvuldig gebruik wordt gemaakt.

In hoofdstuk V staat het Europese betalingsbevel (EBB) centraal, waaraan uitgebreid aandacht wordt besteed. De schrijver is kritisch over het toepassingsbereik van de regeling van de Europese betalingsbevelprocedure die slechts in grensoverschrijdende gevallen in de zin van de EBB-Verordening geldt. Hij wijst erop dat deze vraag onderwerp is geweest tijdens de onderhandelingen bij de totstandkoming van de verordening. Dat men in Nederland niet ervoor heeft gekozen om in de Uitvoeringswet het toepassingsbereik van de regeling uit te breiden tot zuiver nationale gevallen, heeft te maken met de onzekerheid over de toepassing van de regeling. Dit bijvoorbeeld in tegenstelling tot België, waar men in de inwerkingtreding van de verordening aanleiding heeft gezien om het Belgische procesrecht op het terrein van inning van geldvorderingen aan te passen door de Europese betalingsbevelprocedure op alle gevallen van toepassing te verklaren die niet onder het toepassingsbereik van de verordening vallen.⁸

Sujecki is terecht kritisch over de definitie van een grensoverschrijdend geval in de zin van de verordening. Ingevolge art. 3 EBB-Verordening is de woonplaats van de partijen en de ligging van de aangezochte rechter relevant bij de vraag of sprake is van een grensoverschrijdend geval. Dit leidt ertoe dat de verordening niet kan worden toegepast in een zuiver nationaal geval waarbij het vermogen in een andere lidstaat is gelegen. De verordening houdt geen rekening met het feit dat bij de tenuitvoerlegging van een rechterlijke beslissing de verhouding tussen partijen grensoverschrijdend kan worden. Van de verordening kan wel gebruik worden gemaakt indien de partijen in een lidstaat gevestigd zijn en in het kader van een Europese betalingsbevelprocedure de rechter van een andere lidstaat adiëren.⁹

Op een aantal plaatsen in zijn proefschrift behandelt Sujecki de vraag of een Europese betalingsbevelprocedure binnen een lidstaat gecentraliseerd kan worden uitgevoerd. Met de schrijver ben ik het eens dat de behandeling van een verzoek voor een Europees betalingsbevel door één gerecht binnen een lidstaat uit oogpunt van de efficiëntie goed is. De schuldeisers weten tot welk gerecht zij hun verzoek kunnen richten. Dit gerecht bouwt dan knowhow over de EBB-Verordening op. Tevens vergemakkelijkt de concentratie de digitale afhandelingen van de procedure. Nu echter de verordening wat de rechtsmacht betreft naar de EEX-Verordening verwijst, is dit mijns inziens niet

5. Zie over art. 19 EET-Verordening M. Zilinsky, *De Europese Executoriale Titel* (diss. VU Amsterdam), Serie Burgerlijk Proces & Praktijk III, Deventer: Kluwer 2005, p. 158-160.

6. Kamerstukken II 2004/05, 30 069, nr. 3 (MvT), p. 10. Zie ook M. Freudenthal, *NJB* 2007, 1206 en P.M. van der Grinten in *NJB* 2007, 1205.

7. Jaarplan Rechtspraak 2007, p. 24.

8. Wetsontwerp tot invoering van een betalingsbevel in het Gerechtelijk Wetboek, Doc 52-1287.

9. Zie meer Burgerlijke Rechtsvordering, Zilinsky, *Verdragen & Verordeningen*, EBB-Verordening, art. 3, aant. 1.

mogelijk.¹⁰ De wenselijkheid van de concentratie van de verzoeken voor een Europees betalingsbevel heeft ertoe geleid dat in Nederland de Rechtbank 'Den Haag bij een aanwijzingsbesluit als nevenzittingsplaats is aangewezen van alle overige rechtbanken in Nederland voor de behandelingen van deze verzoeken.¹¹ Voornoemd besluit laat de gewone regels van de relatieve bevoegdheid onverlet. Dit betekent dat een schuldeiser het verzoek voor een Europees betalingsbevel kan indienen bij de Rechtbank 'Den Haag dan wel bij een andere op basis van de EEX-Verordening bevoegde rechtbank. In het laatste geval stuurt de aangezochte rechtbank volgens de interne instructies voor de behandeling van dergelijke verzoeken het verzoek per post naar de Haagse rechtbank door, die het verzoek behandelt. Juist het feit dat de rechtsmacht niet in de EBB-Verordening is geregeld, maar de verordening naar de EEX-Verordening verwijst, leidt ertoe dat een elektronische afhandeling van verzoeken voor een Europees betalingsbevel wordt bemoeilijkt, aldus de schrijver. Een elektronische afhandeling is het meest efficiënt indien de behandeling van deze verzoeken gecentraliseerd geschiedt. In het thans in Nederland geldende systeem zou elke rechtbank toegang tot een digitale indiening van een verzoek moeten bieden, hetgeen niet het geval is.

In hoofdstuk VI komt de vraag naar de verenigbaarheid van een elektronische betalingsbevelprocedure met art. 6 EVRM aan bod. Sujecki juicht de toepassing van informatietechnologie in het kader van een betalingsbevelprocedure toe. Het leidt immers tot snellere afhandeling van de verzoeken, het is goedkoper en efficiënter. Dit mag echter niet ten koste gaan van de bescherming van de schuldenaar. Aan de andere kant mag de toepassing van de informatietechnologie niet ertoe leiden dat het voor de schuldeiser onmogelijk wordt een verzoek in te dienen.

Hoofdstuk VII is het sluitstuk van het proefschrift. In dit hoofdstuk doet de schrijver een voorstel voor de invoering van een betalingsbevelprocedure in het Nederlandse recht. De behandeling focust niet alleen op de vraag of een dergelijke procedure ingevoerd moet worden en hoe deze procedure moet worden ingekleed, maar tevens op de vraag of en in hoeverre in Nederland in deze procedure informatietechnologie van dienst kan zijn.

Sujecki is van mening dat ondanks de in Nederland bestaande kritiek tegen de invoering van een betalingsbevelprocedure een dergelijke procedure toch ingevoerd moet worden. Terecht wijst hij erop dat de kritiek inmiddels gepareerd wordt door het bestaan van de Europese betalingsbevelprocedure. Deze proce-

dure alsmede de procedures in de ons omringende landen bieden voldoende basis om een Nederlandse betalingsbevelprocedure in te voeren. De door de schrijver ontworpen procedure lijkt op de Europese betalingsbevelprocedure. Zelf vraag ik mij af of het nodig is een nieuwe procedure te ontwerpen. Zou de Belgische oplossing ook niet geschikt zijn voor Nederland? Waarom opnieuw het wiel uitvinden?

Het boek van Sujecki is breder opgezet dan de titel daarvan suggereert. De schrijver brengt de verschillende aspecten van een 'Mahnverfahren' op een gedetailleerde wijze in kaart en vergelijkt deze met de in Nederland bestaande procedures en met de Europese procedure tot verkrijging van een betalingsbevel. Hierdoor wordt ook de Nederlandse lezer voldoende in de materie van de versnelde inning van geldvorderingen ingevoerd. De lezer kan zich alleen nog afvragen waarom het boek in het Duits is geschreven, nu de Duitse en Oostenrijkse rechtsliteratuur veel uitgebreide monografieën over het 'Mahnverfahren' kent.¹² Zodoende zal een Duitse of een Oostenrijkse jurist geneigd zijn daarvan gebruik te maken. En de Nederlandse jurist? Hij zal eerder de in het Nederlands gepubliceerde literatuur raadplegen.

10. Verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, PbEG 2001, L 12/1 (hierna: EEX-Verordening).

11. Art. 1 van Aanwijzingsbesluit 's-Gravenhage als nevenzittingsplaats Europees betalingsbevel, Stcrt. 2008, 1737. Ik wijs nog op het ontwerpvoorstel tot wijziging van de Uitvoeringswet verordening Europese betalingsbevelprocedure in verband met de concentratie van de Europese betalingsbevelprocedure. De wetgever is voornemens de Rechtbank 'Den Haag te belasten met de uitvoering van de Europese betalingsbevelprocedure (zie <www.internetconsultatie.nl>).

12. Een daarvan is ook van de hand van Bartosz Sujecki (B. Sujecki, *Mahnverfahren*, Heidelberg: C.F. Müller Juristischer Verlag 2006).